

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
Кафедра історії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор із науково-педагогічної роботи
О.А. Кузнецова

28 серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НОВІТНЯ ІСТОРІЯ КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ

Ступінь бакалавра
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 032 Історія та археологія
Освітньо-професійна програма: «Історія та археологія»

Розробник: доктор історичних наук, професор кафедри історії Буглай Н.М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії
Протокол № 1 від «26» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри (Рижева Н.О.)

«26» серпня 2020 р.

Анотація

Навчальна дисципліна «Новітня історія країн Західної Європи та Америки» покликана ознайомити студентів із сукупністю знань закономірностей економічного, політичного та соціального розвитку країн Європи та Америки. В процесі вивчення курсу приділяється увага розгляду особливостей діяльності політичних партій та державних структур, визначенню ролі осіб в історичному процесі новітньої доби, аналізу геополітичних змін, що сталися внаслідок двох світових війн. Процес визначення основних тенденцій розвитку внутрішньої політики провідних держав Заходу розглядається в безпосередньому зв'язку із зовнішньою політикою, тому, відповідно, певне місце в предметній структурі курсу належить міжнародним відносинам. Особлива увага при викладанні дисципліни належить становищу країн Західної Європи та Америки у постбіполярному світі, де інтеграційні та глобалізаційні процеси суттєво впливають на їх розвиток. Вивчення дисципліни «Новітня історія країн Західної Європи та Америки» націлене на формування у студентів збалансованого і толерантного погляду на історичні події, що, в свою чергу, допомагає створити об'єктивне уявлення про загальні закономірності суспільного розвитку провідних країн світу протягом XX - початку XXI століть та дає можливість осмислити взаємозв'язок національно історичних умов з світовими процесами.

Ключові слова: країни, Західна Європа, Північна Америка, економіка, політика, закономірності розвитку.

Abstract

The course «Recent History of Western Europe and America» is designed to acquaint students with a set of knowledge of the laws of economic, political and social development of Europe and America. In the process of studying the course, attention is paid to considering the peculiarities of political parties and state structures, determining the role of individuals in the historical process of modern times, analysis of geopolitical changes that occurred as a result of the two world wars. The process of determining the main trends in the domestic policy of the leading Western states is considered in direct connection with foreign policy, so, accordingly, a certain place in the subject structure of the course belongs to international relations. Particular attention in teaching the discipline is paid to the position of Western Europe and America in the post-bipolar world, where integration and globalization processes significantly affect their development. The study of the discipline «Recent History of Western Europe and America» aims to form in students a balanced and tolerant view of historical events, which, in turn, helps to create an objective view of the general patterns of social development of the world's leading countries during the XX - early XXI centuries. and makes it possible to comprehend the relationship of national-historical conditions with world processes.

Keywords: countries, Western Europe, North America, economy, politics, patterns of development.

1. Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів — 8	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання — 1	Спеціальність: 032 Історія та археологія Освітня програма: Історія та археологія		
Загальна кількість годин — 240		Семестр	
		7-8-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних — 1,7 самостійної роботи студента — 3,3	ступінь: бакалавра	Лекції	
		32 год.	
http://moodle.mdu.edu.ua/my/		Практичні, семінарські	
		48 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		160 год.	
		Вид контролю: Екзамен — 8-й семестр	

Мова навчання – українська.

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 240 год.: 80 год. – аудиторні заняття, 160 год. – самостійна робота (33%/67%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета курсу: ознайомлення студентів із закономірностями й тенденціями соціально-економічного та суспільно-політичного розвитку провідних держав Європи та Америки в період ХХ - початку ХХІ століть, а також визначення ролі цих країн у світовому історичному процесі.

Завдання курсу:

- ознайомити із змістом та особливостями внутрішньої та зовнішньої політики у провідних країнах європейського та американського континентів;
- охарактеризувати основні напрями роботи з джерельно-документальною базою та історіографією курсу;
- сформувати у студентів об'єктивний, збалансований, толерантний погляд на історичні події;
- висвітлити особливості діяльності політичних партій та державних структур;
- навчити студентів аналізувати історичні постаті новітньої доби та їх роль в розвитку суспільних процесів;
- розкрити основні проблеми міжнародних відносин різних періодів новітнього часу;
- виробити у студентів навички критичного аналізу джерел, порівняльного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків;
- визначити взаємозв'язок національних історичних умов з світовими процесами в загальноісторичному контексті.
- розвивати інтерес та повагу до світової та вітчизняної історії та культури.

Передумови для вивчення дисципліни:

Вивчення навчальної дисципліни «Новітня історія країн Європи та Америки» доцільно організувати на базі вже вивченої «Нової історії країн Європи та Америки», в єдиному контексті з тематикою вивчення дисциплін «Історії міжнародних відносин», «Політології», «Соціології», «Основ економічної теорії», «Міжнародного права», «Новітньої історії країн Азії та Африки» та ін.

Навчальна дисципліна складається з 8-ми кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН-1 *Здатність запам'ятовувати або відтворювати:* найважливіші факти, події та процеси історичного минулого українського народу і людства загалом; основні тенденції історичного розвитку в конкретні історичні періоди; наукову хронологію, періодизацію і характеристики основних етапів вітчизняної та всесвітньої історії; основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, категоріальний апарат з історії та археології; основні принципи і методи історичного пізнання; основні типи і види історичних джерел; необхідний фактичний матеріал для конкретного історичного дослідження; детальні знання про певний історичний період або проблему.

ПРН-2 *Здатність розуміти та інтерпретувати:* основні завдання історичної та археологічної науки; з'ясовувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них; класифікувати історичні джерела з метою реалізації конкретних науково-дослідницьких проектів; інтерпретувати інформацію з різноманітних джерел (археологічні артефакти, архівні документи, усні свідчення, музейні експонати, періодика, наукові праці тощо); обґрунтовувати вибір методики опрацювання речових джерел і текстів.

ПРН-3 *Здатність використовувати вивчений матеріал в нових ситуаціях:* виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі; оцінювати основні тенденції та особливості історичного розвитку людства у певні історичні періоди;

аналізувати відмінності в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах; демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі; організовувати практичне вирішення проблем історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України; планувати дослідницькі проекти з історії, археології, історіографії, джерелознавства, краєзнавства та ін.; застосовувати сучасні методики викладання історії.

ПРН-4 *Здатність розбивати інформацію на відповідні компоненти і розуміти їх взаємозв'язок:* аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії; визначати взаємозалежності глобалізаційних процесів і міжнаціональних та міжетнічних відносин; досліджувати життя та діяльність конкретних людей у контексті їхньої історичної доби; упорядковувати історичні джерела у відповідності до їх інформаційного потенціалу при розробці конкретної науково-дослідницької теми та реалізації археографічних проектів; розділяти на категорії пам'ятки матеріальної культури та історичні документи відповідно до нормативів.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність раціонально організовувати власну діяльність та ефективно використовувати час

ЗК-6. Критичність і самокритичність мислення.

ЗК-8. Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст і структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати.

ЗК-20. Здатність працювати в колективі та самотійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам.

II. Фахові:

ФК-1. Критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності

ФК-5. Знання, вміння і навички опрацювання наукових та інформаційних джерел і використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи, посилання на електронні ресурси

ФК-10. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання з гуманітарних дисциплін, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні та соціальні події та явища

ФК-11. Вміння коментувати, анутовати або редагувати тексти і документи відповідно до певних критеріїв; представити результати наукових досліджень в друкованій формі, проводити їх презентацію

ФК-12. Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Вступ. Світ після Першої світової війни. Паризька мирна конференція 1919-1920 рр.

Тема 2. Велика Британія між двома світовими війнами.

Тема 3. Франція після Першої світової війни.

Тема 4. США в 20-30-ті рр. XX ст.

Тема 5. Німеччина у 1918-1939 рр.

Тема 6. Італія між Першою та Другою світовими війнами.

Тема 7. Іспанія з 1918 до кінця 1930-х років.

Тема 8. Країни Європи та Америки в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)

Тема 9. Основні тенденції розвитку світу після Другої світової війни.

Тема 10. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині XX – на початку XXI ст. (Великобританія)

Тема 11. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині XX – на початку XXI ст. (Франція)

Тема 12. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині XX – на початку XXI ст. (Німеччина)

Тема 13. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині XX – на початку XXI ст. (Італія)

Тема 14. Соціально-економічне та політичне становище країн Північної Америки в другій половині XX – на початку XXI ст. (США).

Тема 15. Соціально-економічне та політичне становище країн Північної Америки в другій половині XX – на початку XXI ст. (Канада).

Тема 16. Країни Європи та Америки в контексті глобальних проблем сучасності.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Головні тенденції розвитку світу після Першої світової війни.

Тема 1. Вступ. Світ після Першої світової війни. Паризька мирна конференція 1919-1920 рр.

Курс «Новітньої історії країн Європи та Америки», його складові та проблеми періодизації. Історіографія та джерельна база курсу. Головні риси та основні тенденції розвитку світу в 1914-1939рр. Технічний прогрес та наукові відкриття. Монополії та світове господарство. Геополітична ситуація. Періодизація світової історії першої половини ХХ ст.

Паризька мирна конференція 1919 р. Наміри головних держав-переможниць на конференції. Версальський мирний договір з Німеччиною (28 червня 1919 р.), Сен-Жерменський мирний договір з Австрією (10 вересня 1919 р.), Нейїський мирний договір з Болгарією (27 листопада 1919 р.), Севрський мирний договір з Туреччиною (10 серпня 1920р.), Тріанонський мирний договір з Угорщиною (4 червня 1920 р.). Проблеми створення та діяльності Ліги націй.

Вашингтонська конференція 1921-1922 рр. та завершення формування Версальсько-Вашингтонської системи. Договір п'яти держав 1923 р. Угоди Міжнародної конференції у Вашингтоні 1921-1922 рр. Лондонська конференція 1930 р. Вирішення репараційного питання та спроби перегляду повоєнних договорів в 20-х роках ХХст: план Дауеса. план Юнга. «Російський» та «німецький» чинники міжнародної політики. Договір у Рапалло (1922р.). Провідні постанови Генуезької, Гаазької, Лозаннської та Локарнської конференцій. Спроби створення системи колективної безпеки. Значення пакту Бріана-Келлога. Суспільно-політичні рухи між двома світовими війнами.

Кредит 2. Демократичні країни Європи та Америки в міжвоєнний період.

Тема 2. Велика Британія між двома світовими війнами.

Соціально-економічний та політичний розвиток Великої Британії після Першої світової війни. Парламентські вибори 1918 р. Уряд Ллойд Джорджа та його політика. Економічна криза 1920-1921 рр. Внутрішня політика консервативних і лейбористських урядів Великобританії у 20-30 рр. Конфлікт у вугільній промисловості. Загальний страйк 1926 р. Криза 1929-1933 рр. «Національний уряд» Р. Макдональда. Перегрупування партійно-політичних сил.

Тема 3. Франція після Першої світової війни.

Наслідки Першої світової війни для Франції. Уряд Ж. Клемансо. Парламентські вибори 1919 р. «Національний блок». Політична боротьба лівих і правих сил. Народний фронт: передумови виникнення, політична програма, історична практика.

Тема 4. США в 20-30-ті рр. ХХ ст.

Зміна статусу США після Першої світової війни. Соціально-економічний та політичний розвиток США в 1920-ті рр. «Проспериті» за президентів-республіканців У. Гардінга та К. Куліджа. США в період Великої депресії. «Новий курс» президента Ф. Рузвельта.

Кредит 3. Тоталітарні країни Європи в міжвоєнний період.

Тема 5. Німеччина у 1918-1939 рр.

Економічне та політичне становище Німеччини в повоєнний період. Листопадова революція 1918 р. Конституція Німеччини. Веймарська республіка. Тенденції політичного розвитку. Окупація Рура та її наслідки для Німеччини. Політична криза 1933 р., поразка

лівих сил. «Півний путч» фашистів у Мюнхені. Встановлення нацистської диктатури А. Гітлера.

Тема 6. Італія між Першою та Другою світовими війнами.

Становище повоєнної Італії. Пакт умиротворення. «Похід на Рим», приход фашистів до влади. Фашистська диктатура Б. Муссоліні. Фашизація країни, створення корпоративної системи. Політичний статус і роль італійської монархії в 30-х рр. Наростання кризи фашистської держави у другій половині 30-х років.

Тема 7. Іспанія з 1918 до кінця 1930-х років.

Революція 1931 р.: причини, характер, періодизація. Політичні передумови створення Народного фронту. Уряд Народного фронту. Особливості республіканського уряду М. Асаньї 1931-1933 рр. Антиреспубліканський путч 1936 р. Громадянська війна 1936-1939 рр. Втручання іноземних держав у війну. Встановлення диктатури Ф. Франко.

Кредит 4. Друга світова війна (1939-1945 рр.).

Тема 8. Країни Європи та Америки в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)

Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу (США, Англії, Франції). Загострення англо-німецьких суперечностей. Відмова Німеччини від дотримання статей Версальського договору. Експансіоністські претензії Італії. Зовнішньополітичні пріоритети СРСР. Зростання агресивності Японії, вторгнення до Китаю. Підготування Німеччини до війни. Діяльність Ліги Націй в умовах наростання воєнної небезпеки. Напад Італії на Ефіопію. Вісь Берлін-Рим-Токіо. Політика «умиротворення» агресорів. Загарбання Німеччиною Австрії. Мюнхенська угода і загарбання Чехословаччини. Німецькі претензії до Литви і Польщі. Англо-франко-радянські переговори 1939 р. Радянсько-німецький пакт від 23 серпня 1939 р. і таємний додатковий протокол до нього. Вплив угоди на подальший розвиток перебіг подій у Європі.

Сучасний стан історіографії: причини, характер, періодизація. Початковий період війни (вересень 1939 – червень 1941 рр.). Напад Німеччини на Польщу. «Дивна війна» на Заході. Окупація Німеччиною Данії, Норвегії, Голландії, Бельгії, Люксембургу. Поразка Франції. Доля Західної країни, Західної Білорусії, Північної Буковини, Бессарабії, держав Прибалтики. Напад СРСР на Фінляндію. Повітряна війна над Англією. Боротьба за Атлантику. Фашистка агресія на Балканах. Воєнні дії у 1941 – 1942 рр. Створення антигітлерівської коаліції. Перебіг подій наприкінці 1942 – у 1943 рр. Тегеранська конференція. Окупаційний режим у поневоленних країнах та рух Опору. Події останнього періоду війни (січень 1944 – вересень 1945 рр.) та перенесення воєнних дій у ЦСЄ. Завершення та підсумки війни.

Кредит 5. Світ після Другої світової війни.

Тема 9. Основні тенденції розвитку світу після Другої світової війни.

Зміни у світі внаслідок Другої світової війни. Мирні договори з колишніми союзниками Німеччини у війні. Формування військово-політичних блоків. Мирні договори з колишніми союзниками Німеччини. Створення ООН. Поляризація суспільно-політичних систем у післявоєнному світі. Розпад колоніальної системи та модернізація країн третього світу. Створення та діяльність Руху Неприєднання. Науково-технічний прогрес та постіндустріальне суспільство. Соціально-економічний та політичний розвиток країн Європи в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. План Маршалла та його роль у відбудові країн Західної Європи. Інтеграційні процеси в Європі наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. Встановлення радянського домінування у країнах Центральної та

Південно–Східної Європи. Криза тоталітарних режимів у ЦСЄ та демократичні революції 1989-1991рр.

Кредит 6. Провідні країни Європи після 1945 року.

Тема 10. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Великобританія)

Великобританія (середина 1940–х – 2012 рр.): проблеми внутрішньої та зовнішньої політики. Становище Великої Британії після Другої світової війни. Внутрішня і зовнішня політика лейбористських і консервативних урядів Великобританії в 40-70-х рр. Активізація профспілкового руху. Ольстерська криза. Ліквідація Британської імперії. «Атлантична солідарність». «Тетчеризм» та його результати. Соціальні реформи. Фолклендська війна. «Третій шлях» Т. Блера. Сучасне становище у країні. Уряд Д. Кемерона. Прем'єрство Т. Мей.

Тема 11. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Франція)

Проблеми розвитку Франції в роки П'ятої республіки. Франції після визволення з-під німецької окупації. Посилення впливу лівих партій і профспілок. Демократичні перетворення. Четверта республіка. Загострення політичної боротьби. Становлення П'ятої республіки. Ш. де Голь. Вихід Франції з НАТО. Розвиток відносин з СРСР. Травневі події 1968 р. Франція наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Колоніальна політика в Індокитаї. Війна в Алжирі. Франція в 70-90-х роках: перзиденство Ж. Помпіду, В. Жіскар д' Естена, Ж. Ширака, Ф. Міттерана. Перегрупування політичних сил. Перебування при владі Н. Саркозі. Франція за соціаліста Ф. Олланда. Прихід до влади Е. Макрона.

Тема 12. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Німеччина)

Німеччина після Другої світової війни. Німеччина у 1945-1949 рр. Бізонія та Тризонія. Відродження діяльності політичних партій та профспілок. Реформи. Розкол Німеччини на ФРН і НДР. Західнонімецьке «економічне диво». Внутрішньополітична боротьба. Вступ ФРН до НАТО й утворення власних збройних сил. Уряди К. Аденауера та Л. Ерхарда. Політична боротьба в ФРН з питань внутрішньої та зовнішньої політики. Перебування при владі В. Брандта. Правоцентристська коаліція Г. Коля. Еволюція політичної доктрини ХДС. Об'єднання Німеччини. Здобутки і проблеми. Уряд Г. Шрьодера, його внутрішня та зовнішня політика. Становище ФРН за перебування при владі А. Меркель.

Тема 13. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Італія)

Соціально-економічне та політичне становище Італії (1945 початок ХХІ ст.). Проголошення республіки в Італії. Науково-технічна революція та італійське «економічне диво». Вступ Італії до ЄЕС. Утворення лівоцентристської коаліції. Становище Італії в 70-80-х рр. Ескалація політичного насильства й нестабільності. Політика «національної солідарності». Діяльність уряду Дж. Андреотті. Активізація боротьби з організованою злочинністю в 90-х роках. Криза ІСП. Утворення нових політичних сил. Рух «Вперд, Італіє!» і С. Берлусконі. Перебування при владі Р. Проді. Реформування конституційної системи в країні. Участь в процесі європейської інтеграції. Соціально-економічний і політичний розвиток країни наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.

Кредит 7. Країни Північної Америки після 1945 року.

Тема 14. Соціально-економічне та політичне становище країн Північної Америки в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (США).

США в 1946–2012 рр. Зміцнення міжнародного статусу США в 1945-1960-х рр. Початок НТР. «Справедливий курс» Г. Трумена. Профспілкове законодавство. Маккартизм і його провал. Посилення американо - радянських суперечностей. Внутрішня та зовнішня політика США у 60-70-х рр. «Ера демократів». Президент Дж. Кеннеді. Курс адміністрації Л. Джонсона. Масові рухи соціального протесту. Карибська криза. США у 80-90-х рр. ХХст. Внутрішньополітичні та зовнішньополітичні настанови США після 11 вересня 2001р. США: економічне і геополітичне лідерство. США в 80-90 -х рр. Рейганівська модель державного управління. Економічна політика в період правління Дж. Буша і Б. Клінтона. Американсько - радянські зустрічі. Террористичний акт 11 вересня 2001 р. і його значення. Американо-російські відносини. Антитерористична операція в Афганістані, війна з Іраком. Президентство Б. Обами. Прихід до влади Д. Трампа.

Тема 15. Соціально-економічне та політичне становище країн Північної Америки в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Канада).

Канада в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Зміцнення економічних позицій Канади після Другої світової війни. Головні риси розвитку Канади другій половині ХХст. Запровадження канадського громадянства. Вступ Канади до НАТО, участь у корейській війні. Вибори 1957 р.- перемога прогресивно- консервативної партії. Тенденції політичного розвитку в 60-х роках. Політика урядів П. Трюдо. Канадський варіант «держави добробуту». Спроби розв'язання національної проблеми. Проазка ліберальної партії на виборах 1979 р. Конституційна реформа 1982 р. Активізація антивоєнного руху і нове загострення національної проблеми. Уряд Б. Малруні. Специфіка соціально-економічного розвитку Канади у 80-90-х роках. Структурна перебудова економіки на базі НТР. Референдум 1995 р. у Квебеці, його результати. Правління лібералів, їх успіхи. Канада 2000-х років: сучасне становище в країні.

Кредит 8. Глобальні проблеми сучасного розвитку світу

Тема 16. Країни Європи та Америки в контексті глобальних проблем сучасного світу

Початок та розгортання «холодної війни» (1940-1960 рр.). Рух за мир. Розпад колоніальних систем. Міжнародні відносини у др. пол. 50-х – пер.пол. 70-х рр. Становлення та розвиток інтеграційних процесів в країнах Європи та Америки. Спроби роззброєння. Договір про заборону випробувань ядерної зброї. Передумови розрядки міжнародної напруженості. Радянсько-американські угоди. Нарада з питань безпеки і співробітництва в Європі. Радянсько-афганська війна. Поворот від розрядки до нового витка напруженості в міжнародних відносинах у др. пол. 70-х – пер. пол. 80-х рр. Кардинальні зміни в системі міжнародних відносин др. пол. 80-х – 1990-х рр. Нове політичне мислення. Американсько-радянські домовленості. Перехід від конфронтації до співробітництва. Кінець «холодної війни». Формування нового світового постбіполярного порядку на межі тисячоліть. Нова роль центрально-східноєвропейських держав на міжнародній арені. Поглиблення інтеграційних процесів та нова роль НАТО.

Глобалізація та її вплив на розвиток світу. Глобальні проблеми сучасного розвитку світу. Екологія сучасного світу. Демографічна проблема. Проблема нестачі енергії. Загроза ядерної війни та загострення регіональних конфліктів. Проблема міжнародного тероризму та боротьби з ним. Етнічні та релігійні конфлікти.

3. Структура навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
1	2	3	4	5
I СЕМЕСТР				
Кредит 1. Головні тенденції розвитку світу після Першої світової війни.				
Тема 1. Вступ. Світ після Першої світової війни. Паризька мирна конференція 1919-1920 рр.	30	2	4	24
Усього:	30	2	4	24
Кредит 2. Демократичні країни Європи та Америки в міжвоєнний період.				
Тема 2. Велика Британія між двома світовими війнами.	10	2	2	6
Тема 3. Франція після Першої світової війни.	10	2	2	6
Тема 4. США в 20 - 30-ті рр. ХХ ст.	10	2	4	4
Усього:	30	6	8	16
Кредит 3. Тоталітарні країни Європи в міжвоєнний період.				
Тема 5. Німеччина у 1918-1939 рр.	10	2	2	6
Тема 6. Італія між Першою та Другою світовими війнами.	10	2	2	6
Тема 7. Іспанія з 1918 до кінця 1930-х років.	10	2	4	4
Усього:	30	6	8	16
Кредит 4. Друга світова війна (1939-1945 рр.).				
Тема 8. Країни Європи та Америки в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)	30	2	4	24
Усього:	30	2	4	24
Усього за I семестр:	120	16	24	80
II СЕМЕСТР				
Кредит 5. Світ після Другої світової війни.				
Тема 9. Основні тенденції розвитку світу після Другої світової війни.	30	2	4	24
Усього:	30	2	4	24
Кредит 6. Провідні країни Європи після 1945 року.				
Тема 10. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Великобританія)	8	2	2	4
Тема 11. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Франція)	8	2	2	4
Тема 12. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Німеччина)	7	2	2	3

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
1	2	3	4	5
Тема 13. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Італія)	7	2	4	1
Усього:	30	8	10	12
Кредит 7. Країни Північної Америки після 1945 року.				
Тема 14. Соціально-економічне та політичне становище країн Північної Америки в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (США)	15	2	4	9
Тема 15. Соціально-економічне та політичне становище країн Північної Америки в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Канада)	15	2	4	9
Усього:	30	4	8	18
Кредит 8. Глобальні проблеми сучасного розвитку світу				
Тема 16. Країни Європи та Америки в контексті глобальних проблем сучасного світу	30	2	2	26
Усього:	30	2	2	26
Усього за II семестр:	120	16	24	80
Усього годин за курс:	240	32	48	160

4. Теми лекційних занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Головні тенденції розвитку світу після Першої світової війни.		
1	Тема 1. Вступ. Світ після Першої світової війни. Паризька мирна конференція 1919-1920 рр.	2
Кредит 2. Демократичні країни Європи та Америки в міжвоєнний період.		
2	Тема 2. Велика Британія між двома світовими війнами	2
3	Тема 3. Франція після Першої світової війни	2
4	Тема 4. США в 20-30-ті рр. ХХ ст.	2
Кредит 3. Тоталітарні країни Європи в міжвоєнний період.		
5	Тема 5. Німеччина у 1918-1939 рр.	2
6	Тема 6. Італія між Першою та Другою світовими війнами.	2
7	Тема 7. Іспанія з 1918 до кінця 1930-х років.	2
Кредит 4. Друга світова війна (1939-1945 рр.).		
8	Тема 8. Країни Європи та Америки в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 5. Світ після Другої світової війни.		
9	Тема 9. Основні тенденції розвитку світу після Другої світової війни.	2
Кредит 6. Провідні країни Європи після 1945 року.		
10	Тема 10. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Великобританія)	2
11	Тема 11. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Франція)	2
12	Тема 12. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Німеччина)	2
13	Тема 13. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Італія)	2
Кредит 7. Країни Північної Америки після 1945 року.		
14	Тема 14. Соціально-економічне та політичне становище країн Північної Америки в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (США)	2
15	Тема 15. Соціально-економічне та політичне становище країн Північної Америки в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Канада)	2
Кредит 8. Глобальні проблеми сучасного розвитку світу		
16	Тема 16. Країни Європи та Америки в контексті глобальних проблем сучасного світу	2
Усього:		32

5. Теми практичних, семінарських занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Головні тенденції розвитку світу після Першої світової війни.		
1	Тема 1. Облаштування повоєнного світу. Паризька мирна конференція 1919-1920 рр.	4
Кредит 2. Демократичні країни Європи та Америки в міжвоєнний період.		
2	Тема 2. Велика Британія у міжвоєнний період	2
3	Тема 3. Утворення та діяльність Народного фронту Франції	2
4	Тема 4. «Новий курс» президента Ф. Рузвельта в США	4
Кредит 3. Тоталітарні країни Європи в міжвоєнний період.		
5	Тема 5. Німеччина під владою націонал-соціалістів	2
6	Тема 6. Фашистська диктатура Б. Муссоліні в Італії	2
7	Тема 7. Громадянська війна в Іспанії (1936 - 1939 рр.)	4
Кредит 4. Друга світова війна (1939-1945 рр.).		
8	Тема 8. Країни Європи та Америки в роки Другої світової війни (1939-	4

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	1945рр.)	
Кредит 5. Світ після Другої світової війни.		
9	Тема 9. Основні тенденції розвитку світу після Другої світової війни	4
10	Тема 10. Міжнародні відносини другої половини ХХ – початку ХХІ ст.	2
11	Тема 11. Становлення та розвиток інтеграційних процесів в Європі	2
Кредит 6. Провідні країни Європи після 1945 року.		
12	Тема 12. Великобританія після 1945 року	2
13	Тема 13. Внутрішня та зовнішня політика Франції з 1945 до 2012 рр.	2
14	Тема 14. Проблеми розвитку Німеччини: до і після об'єднання	2
15	Тема 15. Італія після Другої світової війни	4
Кредит 7. Країни Північної Америки після 1945 року.		
16	Тема 16. США від 1945 р. до наших днів	4
17	Тема 17. Суспільно-політичний розвиток Канади на сучасному етапі	4
Кредит 8. Глобальні проблеми сучасного розвитку світу		
18	Тема 18. Країни Європи та Америки в контексті глобальних проблем сучасного світу	2
Усього:		48

6. Лабораторні заняття

Робочим планом не передбачено

7. Самостійна робота Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Головні тенденції розвитку світу після Першої світової війни.		
1	Тема 1. Вступ. Світ після Першої світової війни. Паризька мирна конференція 1919-1920 рр.	24
Кредит 2. Країни Європи та Америки в міжвоєнний період.		
2	Тема 2. Велика Британія між двома світовими війнами.	6
3	Тема 3. Франція після Першої світової війни.	6
4	Тема 4. США в 20-30-ті рр. ХХ ст.	4
Кредит 3. Тоталітарні країни Європи в міжвоєнний період		
5	Тема 5. Німеччина у 1918-1939 рр.	6
6	Тема 6. Італія між Першою та Другою світовими війнами	6
7	Тема 7. Іспанія з 1918 до 1930-х років	4
Кредит 4. Друга світова війна (1939-1945 рр.).		
8	Тема 8. Країни Європи та Америки в роки Другої світової війни (1939–1945рр.)	24
Кредит 4. Світ після Другої світової війни.		
9	Тема 9. Основні тенденції розвитку світу після Другої світової війни.	24

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 5. Провідні країни Європи після 1945 року.		
10	Тема 10. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Великобританія)	4
11	Тема 11. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Франція)	4
12	Тема 12. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Німеччина)	3
13	Тема 13. Соціально-економічне та політичне становище провідних країн Європи в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Італія)	1
Кредит 6. Країни Північної Америки після 1945 року.		
14	Тема 14. Соціально-економічне та політичне становище країн Північної Америки в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (США)	9
15	Тема 15. Соціально-економічне та політичне становище країн Північної Америки в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (Канада)	9
Кредит 6. Глобальні проблеми сучасного розвитку світу		
16	Тема 16. Країни Європи та Америки в контексті глобальних проблем сучасного світу	26
	Усього:	160

8. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів :

I – підготовка реферативної доповіді з висвітленням проблем «Новітньої історії країн Європи та Америки» (для студентів ДФН).

II – підготовка та захист контрольної роботи з висвітленням проблем «Новітньої історії країн Європи та Америки» (для студентів ЗФН).

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Зміст курсу поділений на 8 кредитів. Кожний кредит включає в себе лекції, семінарські заняття, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу даної частини курсу.

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано

E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацювати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на семінарських заняттях:

Студенту виставляється відмінно якщо він вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Студенту виставляється дуже добре якщо він володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, але допускає несуттєві неточності при викладенні та порівнянні.

Студенту виставляється добре якщо він володіє певним обсягом матеріалу хоча допускає несуттєві неточності при його аналізі та не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків.

Студенту виставляється достатньо якщо він володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях.

Студенту виставляється мінімальний задовільно якщо він володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно.

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці семестру повинна складати 100 балів (за 1 кредит), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Розподіл балів, які отримують студенти за 8 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота																КР	Накоп . бали (сума)
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	100	800/ 100
35	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	35	45		

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

9. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи

(зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

10. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

11. Рекомендована література

Базова

1. Альтернативи 1939 г.- М., 1989.
2. Александров В.В. Новейшая история стран Европы и Америки 1918-1945 гг. Учебное пособие для студентов исторических факультетов вузов. М., 1986.
3. Александров В.В. Новейшая история стран Европы и Америки 1945-1986 гг. Учебное пособие для студентов исторических факультетов вузов. М., 1988.
4. Андреев В.Г. Геополитика и мировые войны XX века. // США-Канада: экономика, политика, культура.- 1999. - №11.
5. Ахтамзян А.А. Федеративная Республика Германия в конце XX в.// Новая и новейшая история.- 1999.- №4.
6. Арон Р. Мир і війна між націями. – К., 2000.
7. Бадак А.Н. Всемирная история: в 24-х т.- Т. 18-24.- Мн., 1995.
8. Бжезинский З. Великая шахматная доска: Господство Америки и его геостратегические императивы. – М., 1998.
9. Борко Ю.А. От европейской идеи - к единой Европе. – М., 2003.
10. Васютинский В.Н. Франсуа Миттеран. // Вопросы истории.- 1993.- №1.
11. Венгрия 1956 года. Очерки истории кризиса.- М., 1993.
12. Виноградов А. Великие державы и мирное урегулирование с Италией в 1945-1947 годах. // Вопросы истории.- 1987.- №7.
13. Всесвітня історія ХХст. / Під ред.. Даниленко В.П., Панченка П.І.- К., 1999.
14. Вторая мировая война. Актуальные проблемы. – М., 1995.
15. Газін В. П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки. 1918-1945: Підручник для студентів ВНЗ.- К., 2003.
16. Газін В. П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки. 1945-2002 роки: Підручник для студентів ВНЗ.- К., 2004.
17. Гальчинський А.С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи: Методологічні аспекти.- К.: Либідь, 2006.
18. Гибианский Л. Я. Идея балканского объединения и планы ее осуществления в 40-е годы XX века. // Вопросы истории.- 2001.- №11-12.
19. Гобсбаум Е. Вік екстремізму: Коротка історія ХХ ст. (1914–1991)/ Пер. З англ. – К., 2001.
20. Гончар Б.М., Козицький М.Ю., Мордінцев В.М., Слюсаренко А.Г. Всесвітня історія. Навчальний посібник. 2-ге видання, виправлене і доповнене. - К., 2002.

21. Движение Сопротивления в Западной Европе, 1939-1945. Национальные особенности. - М., 1991.
22. Движение Сопротивления в странах Центральной и Юго-Восточной Европы. 1939-1945. Национальные особенности. - М., 1995.
23. Довженко Н. Политические силы в постсоциалистических обществах. Румыния. // Общественные науки и современность.- 1992.- №3.
24. Документальні матеріали зі всесвітньої історії: Практикум для студентів.- Ніжин, 2000.
25. Документы международных отношений и внешней политики СССР (1917-1945).- М. 1996.
26. Дейвис Н. Европа: История/ Пер з англ.- К.: Основи, 2000.
27. Джонсон П. Современность: Мир с двадцатых по девяностые годы: В 2-х кн. - М., 1995.
28. Дубинин Ю.В. О Шарле де Голле. // Новая и новейшая история,- 2001.- №1.
29. Дубинин Ю.А., Мартынов Б.Ф., Юрьева Т.В. История международных отношений (1975-1991 гг.): Учебник. - М., 2006.
30. Европа между миром и войной. 1918-1939.- М., 1992.
31. Эдельман Дж. Р. Прелюдия холодной войны: к истории советско-американских отношений. // Вопросы истории.- 1991.- №6.
32. Жан-Батист Дюрозель. История дипломатии від 1919 р. до наших днів. - К., 1995.
33. Западноевропейские страны: Особенности социально-экономических моделей/ Отв. Ред. В.П. Гутник. - М., 2002.
34. Зовнішня політика України - 2006: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За ред. Г.М. Перепелиці. - К.: ВД «Стилос», 2007.
35. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003)/ Відп. Ред. С.В. Віднянський. - К.: Генеза, 2004.
36. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945). Навчальний посібник.- К., 2001.
37. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2002). Навчальний посібник.- К., 2003.
38. Іваницька Ольга. Франко-каудильйо Іспанії.- Вінниця, 2002.
39. Иванов А.Г. Великобритания и мюнхенский уговор/ В свете архивных документов// Новая и новейшая история.- 1988.- №6.
40. Илюхина Р.М. Лига Наций 1919-1934. - М., 1972.
История сучасного світу: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц./ В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, Л.О. Титаренко та ін. - К.: КНЕУ, 2006.
41. Как принималось решение о возведении берлинской стены. // Новая и новейшая история.- 1999.- №2.
42. Кальвокоресси П. Мировая политика после 1945 года. - М., 2000.
43. Киссинджер Г. Дипломатия. - М., 1997.
44. Коломийцев В.Ф. Франсуа Миттеран: политик и человек. // Новая и новейшая история.- 1999.- №1.
45. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. - К., 2001.
46. Корнієнко П.С. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945рр.).- Тернопіль, 2003.

47. Крушинський В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика. 1945–1980. Дати. Події. Факти. Навч. посіб. Для студентів гуманітарних спеціальностей ВНЗ / В.Ю. Крушинський, В.А. Манжола. – К.: Либідь, 2007.
48. Кулешова В.В. Фелипе Гонсалес. // Вопросы истории.- 1991.- №6.
49. Максимычев И. Конец Берлинской стены. //Международная жизнь.- 1991.- №2.
50. Малай В.В., Новиков М.В. Освещение гражданской войны в Испании 1936-1938 годов на страницах английского исторического журнала // Новая и новейшая история.- 2003.- № 1.
51. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–70–ті роки): Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вузів/ В. А. Манжола, М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін.. – К., Либідь, 2003.
52. Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2007). Навчальний посібник для самостійної роботи студента.- К., 2008.
53. Мир между войнами. Избранные документы по истории международных отношений 10-х – 40-х гг.- М. 1996.
- Мировые войны XX века: В 4-х кн. – М., 2002.
54. Морозов Г. Лига Наций – взгляд через полвека. // Вопросы истории.- 1992.- №2-3.
55. Морозов Г.И. Международный терроризм. // США: экономика, политика, идеология.- 1997.- №2.
56. Наринский М.М. Берлинский кризис (1948-1949 гг.). Новые документы из российских архивов. // Новая и новейшая история.- 1995.- №3.
57. Нариси з історії (1901-1945) XX століття: Історія, економіка, політика, ідеологія. Книга 1. За редакцією А.Ф. Трубайчука. - К., 1998.
58. Новиков Г.Н. Де Голль, голлисты и голлизм. // Новая и новейшая история,-1990.- №3.
59. Новейшая история зарубежных стран Европы и Америки 1917-1945. Под ред. проф. В.К. Фураева. - М, 1989.
60. Новітня історія (1918-1939). За ред. проф. В.А. Тарасенка.- К., 1961.
61. Новітня історія країн Європи і Америки: Збірник матеріалів для самостійної роботи студентів/ Укладач Л.М. Мицик. – Ніжин, 2003.
62. Об'єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу.- К., 2009.
63. Об оценке революции 1918-1919гг. В Германии // Новая и новейшая история.- 1989.- №6.
64. Орлов Б.С. Политический портрет Герхарда Шредера.- М., 1999.
65. Павленко Ю.В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1999.
66. Перегудов С.П. Отставка М.Тэтчер. // Вопросы истории,- 1991.- №11.
67. Первая мировая война и проблемы политического переустройства Центральной и Юго-Восточной Европы.- М., 1991.
68. Політична історія XX ст.: навчально–методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни/ В.Ф. Салабай, Я.А. Титаренко, Л.О. Панчук та ін.. – К., 2002.
69. Политические переговоры – СССР, Великобритания и Франции 1939г. в свете французских дипломатических документов / Новая и новейшая история. -1989-№ 6.
70. Полянський П. Всесвітня історія. 1914-1939рр.- К., 2002.

71. Пономарев М.В., Смирнова С.Ю. Новая и новейшая история стран Европы и Америки. Практическое пособие для вузов. Т.1-3.- М., 2000.
72. Преображенская А. Правый блок накануне и после парламентских выборов во Франции. // Мировая экономика и международные отношения.- 1993.- №12.
73. Примуш М. Через тюрьмы до власти. Італійська партійно-політична система в період між Першою та Другою республіками. // Політика і час- 2001.- №5.
74. Рогов С.М. 11 сентября 2001 года: реакция США. // США-Канада: экономика, политика, культура.- 2001.- №11.
75. Сардачук П.Д., Сагайдак О.П. Україна в двосторонніх міжнародних відносинах (кінець ХХ – початок ХХІ століть): Навч.-довід. посібник. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2005.
76. Сич О.І. Історія західного суспільства в міжвоєнний період (1919–1939): Навч. посібн. – Чернівці: Наші книги. – 2008.
77. Сич О.І. Світ в другій половині ХХ – на початку ХХІ : основні тенденції політичного та соціально-економічного розвитку: Навч. посібн. – Чернівці, 2010.
78. Смирнов В.П. Новейшая история Франции.-М., 1979.
79. Современная Испания. - М., 1983.
80. Согрин В.В. США в ХХ веке. Тенденции и итоги общественно-политического развития. // США-Канада: экономика, политика, культура- 1999.- №9.
81. Современные международные отношения.: Учебник.-М., 2000.
82. Типпельскирх К. История Второй мировой войны. – Т.1-2. -М., 1995.
83. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. – Т. 1-2. - К.: Основи, 1995.
84. Тоталитаризм в Европе ХХ века. Из истории идеологий, движений, режимов и их преодоления.- М., 1996.
85. Трубайчук А.Ф., Черевко О.В. Особливості соціально-економічної політики британських консерваторів у 1979-1990 рр. // Український історичний журнал.- 1990.- №2,3.
86. Трубайчук А.Ф. Друга світова війна.- К.: Либідь, 1999.
87. 1939 год: уроки истории.- М., 1990.
88. Україна у міжнародних відносинах ХХ століття: Навч. посібн./ За ред. проф. Малика Я.Й. – Львів: Світ, 2004.
89. Фридрих К., Бжезинский З. Тоталитарная диктатура и демократия. – М., 1991.
90. Цветков Г.М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917- 1945рр. Навч. посіб. для студентів ВНЗ.- К.: Либідь, 1997.
91. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник, 3–те вид. стереотипне. – Львів: Новий світ, 2006.
92. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: Підручник. – К.: Либідь, 2006.
93. Чекаленко Л. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник.- 2 вид. – К.: Кондор, 2011.
94. Черевко О. Проблеми періодизації всесвітньої історії: новітня історія// Історія України. – 2005.- № 8(408).
95. Шерман Ф. Война на Тихом океане. – М., 1999.
96. Шпенглер Освальд. Закат Европы. –Т.1.- М.: Мысль, 1993.
97. Шумпетер Йозеф А. Капіталізм, соціалізм і демократія. – К.: Основи, 1995.
98. Язьков Е.Ф. История стран Европы и Америки в новейшее время 1918-1945. Курс лекций, второе издание. – М., 2000.

99. Яровий В.І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ століття.- К., 2005.

100. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М.: Республика, 1994.

Допоміжна

1. Акулов-Муратов В., Будько О. Польша до і після Смоленська: Quo vadis? // Зовнішні справи. – 2010. – № 1.

2. Баталов Э. Америка страсти по империи //Свободная мысль. – 2003. – №12.

3. Богомолов О. Перед вызовами глобализма //Свободная мысль. – 2003. – №8.

4. Бузгалин А. Призрак антиглобализма //Свободная мысль. – 2003. – №1.

5. Бусыгина И.М. Стратегия европейских регионов в контексте интеграции и глобализации. – М., 2002.

6. Быков А.И. Вызовы глобализации и перспективы европейской интеграции. – М., 2004.

7. Грани глобализации. Трудные вопросы современного развития. – М., 2003.

8. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. – М., 2002.

9. Глинкина С.П., Куликова Н.В. Глобальный кризис и его особенности в новых странах – членах ЕС // Новая и новейшая история. – 2010. – № 2.

10. Иноземцев В. Несколько гипотез о мировом порядке XXI века //Свободная мысль. – 2003. – №10,11,12.

11. Иноземцев В. Расколота цивилизация. – М., 1999.

12. Історія сучасного світу: Навчальний посібник.- К., 2001.

13. Катляр В.С. «Развитие стратегических концепций США и НАТО после 11 сентября 2001 года». – М., 2003.

14. Консерватизм. Антологія.-К., 1998

15. Кофі Аннан. Ми народи. Роль Організації Об'єднаних Націй у ХХІ столітті.-К., 2001

16. Кривожиha В.И. Борьба с терроризмом: перспективы сотрудничества России и Запада. – М., 2002.

17. Лакер У. Терроризм в эпоху постмодернизма. // США: экономика, политика, идеология.- 1997.- №2

18. Мазин А. США: особенности национальной арифметики //Свободная мысль. – 2003. - №9.

19. Международные парламентские организации. Справочник. – М., 2003.

20. Посио Мати. Дверь в Европу /Пер. с фин. – М., 2002.

21. Страны Центральной и Восточной Европы на пути в Европейский союз. – М., 2002.

22. Толстов С. Європейська безпека в умовах багатополярного світу // Зовнішні справи. – 2010. - № 3-4.

23. Уткин А. Будущее Запада. – Свободная мысль. – 2003. - №2.

24. Уткин А. После будущей битвы //Свободная мысль. – 2003. - №5.

25. Чекаленко Л. Україна і Республіка Польща: від історичних стереотипів до стратегічного партнерства // Зовнішні справи. – 2010. - № 3-4.

26. Черемин С.Е. Россия в условиях глобализации мировой экономики. – М., 2001.

27. Шемятенков В.Г. Европейская интеграция. – М., 2003.

США

1. Самарская Е. Индустриальное общество перед лицом перемен // Свободная мысль. – 1997. – №2.
2. Американские президенты. 41 исторический портрет от Джорджа Вашингтона до Билла Клинтона. – Ростов-на-Дону-Москва, 1997.
3. Бамстед Ричард А. Президент Билл Клинтон // США: экономика, политика, идеология. – 1993. – №1.
4. Гарбузов В.Н., Богданов Д.Ю. Президент Буш и парадоксы «сострадательного консерватизма» // США Канала: экономика, политика, культура. – 2001. – №8.
5. Иванян Э.А. Рональд Рейган. Хроника жизни и времени. – М., 1991.
6. История США. В 4-х томах. – Т.4. – 1945-1980. – М., 1987.
7. Ефимов Игорь. Кто убил президента Кеннеди? Документально-историческое исследование. – М., 1991.
8. Никсон Р. На арене. Воспоминание о победах, поражениях и возрождении. – М., 1992.
9. Сидорук Федор. Звезда Джорджа Буша-младшего // Зеркало недели. – 2000. – 16 декабря.
10. Согрин В.В. США в XX веке. Тенденции и итоги общественно-политического развития // США-Канада: экономика, политика, культура. – 1999. – №9.

Великобританія

11. Горбик В.О. Британія: суперечності і проблеми. – К., 1980.
12. Горбик В.А. Консервативная и либеральная партии в политической системе послевоенной Англии. – К., 1977.
13. Жигалов И.И. Современная история Великобритании (1945-1975). – М., 1978.
14. Милин Н. «Третий путь» Тони Блэра //Международная жизнь. – 1999. – №7.
15. Перегудов С.П. Тэтчер и тэтчеризм. – М., 1996.
16. Попов В.И. Англия в войне за Фолкленды (Мальвины) // Вопросы истории.-1987. – №12.
17. Трубайчук А.Ф., Черевко О.В. Особливості соціально-економічної політики британських консерваторів у 1979-1990 рр. //Український історичний журнал. – 1990. – №2, 3.

Франція

18. Арзаканян М.Ц. Жак Ширак – пятый президент Пятой республики // Международная жизнь. – 1995. – №7.
19. Дубинин Ю.В. О Шарле де Голле // Новая и новейшая история. – 2001. – № 1. 20. Наринский М.М. И.В. Сталин и М.Торез. 1944-1947 гг. Новые материалы // Новая и новейшая история. – 1996. – №1.
21. Смирнов В.П. Франция на исходе XX века // Новая и новейшая история. –2000. – №2.

Італія

22. Кин Ц.И. Три трагедии (Альдо Моро, Энрико Берлингуэр, Бригате Россе) // Вопросы философии. – 1990. – №1.
23. Комолова Н.П. Новейшая история Италии: Пособие для учителей. – М., 1970.
24. Левин И.Б. О реформе избирательной системы в Италии //Политические исследования. – 1993. – №3.
25. Лисовский Ю.П. Италия от фашизма к демократии. Трудные пути послевоенной перестройки. – М., 1990.

Німеччина

28. Аденауер Конрад. Поездка в Москву // Журналист. – 1991. – №2.
29. Ватмен А.Ю. Германия в XX веке. – М., 2003.
30. Вяткин Кирилл. Гельмут Коль // Диалог. – 1991. – №46.
31. Герст В.К. Федеративная Республика Германия под властью Аденауэра. – М., 1958.
32. Гулевич В.Н. Класи і політичні партії ФРН. – К., 1975.
33. Кривонос Роман. Німеччина після виборів 1998 р. проблеми і перспективи // Людина і політика. – 1999. – №1.
34. Максимычев И. Конец Берлинской стены // Международная жизнь. – 1991. – №2.
35. Семиряга М.И. Как мы управляли Германией. – М., 1995.
36. Орлова М.И. Вилли Брандт – канцлер ФРГ // Весник МГУ. – Серия 8. История. – 1995. – №3.

12. Інформаційні ресурси

- Європейська історія – <http://library.byu.edu/-rdh/>
Європейський Союз – <http://europa.eu.int>
Історія зарубіжних держав – <http://www.mavicanet>
Історія війн – <http://www.militera.lib.ru>
Історія США – <http://www.msstate.edu/archives/>
Мережа міжнародних організацій – <http://www.ned.org>
Світова політика – <http://www.globalpolicy.org/resource/>